

In memoriam

Prof. dr. Zvonimir Rudolf, dr. med.

1949 – 2023

Z veliko žalostjo smo se poslovili od dolgoletnega sodelavca, direktorja, univerzitetnega profesorja, mentorja, učitelja, urednika, raziskovalca, avtorja, recenzenta, kulturnika, stanovskega kolega in prijatelja prof. dr. Zvonimirja Rudolfa. Mlajši sodelavci so profesorja poznali predvsem v vlogi učitelja na Medicinski fakulteti in nekdanjega generalnega direktorja Onkološkega inštituta, dolgoletni sodelavci pa so „Zvoneta“ poznali tudi osebno. Prav vsi, ki smo s profesorjem prišli v stik, pa se zavedamo pomembne vodstvene, znanstvene, strokovne in pedagoške vloge, ki jo je imel in pustil na področju onkologije v slovenskem prostoru.

Profesor Rudolf se je rodil 25. junija 1949 v Mariboru. Po osnovnem šolanju in gimnaziji se je vpisal na Medicinsko fakulteto v Ljubljani, kjer je diplomiral leta 1975. Po stažu in odsluženem vojaškem roku se je leta 1976 zaposlil na Onkološkem inštitutu v Ljubljani (OI), kjer je deloval polnih 38 let, do upokojitve leta 2014.

Zgodnje strokovno-raziskovalno delo nosi pečat njegovega mentorja prof. dr. Stojana Plesničarja, ki ga je usmerjal že od študentskih let, ko je za svojo zgledno koncipirano in publicirano študijo razvoja limfoidnih celic v timusu podganjega fetusa leta 1974 prejel Prešernovo nagrado za študente. Raziskovalno delo je nadaljeval na OI in prvo samostojno delo objavil že leta 1978.

Dokončno se je zavezal onkologiji, ko se je odločil za specializacijo iz Onkologije in radioterapije, ki jo je zaključil leta 1982. O ionizirajočem sevanju je menil: „Radioaktivno sevanje je kovanec z dvema zelo različnima obrazoma, saj je istočasno lahko vir bolezni in pot do ozdravitve“. In: „Morda se moramo radioaktivnemu sevanju danes celo zahvaliti, da smo takšni, kot smo. Nekateri namreč menijo, da je sevanje eden od dejavnikov pri poganjanju evolucije s spodbujanjem mutacij v organizmih in posledičnim razvojem novih življenjskih oblik, katerega končni rezultat je prav človek, z vsemi svojimi odlikami in slabostmi.“ (Dnevnik, 2006)

Istočasno s specialističnim izpitom je leta 1982 zaključil tudi znanstveni magistririj. Že tri leta pozneje, leta 1985, je kot 2293. doktorski študent Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani pridobil naziv doktorja znanosti. Leta 1979 se je strokovno in znan-

stveno usmeril v ožje področje zdravljenja malignega melanoma in prevzel nekirurško obravnavo in spremljanje bolnikov na OI. Bil je eden prvih, ki se je v Sloveniji ukvarjal z zdravljenjem z imunoterapijo. Področje malignega melanoma ga je zaposlovalo skoraj štiri desetletja, raziskovalno še tudi po upokojitvi. Skupno je objavil 65 strokovnih in znanstvenih prispevkov, ponaša se z več kot dva tisoč čistimi citati. Med letoma 1997 in 2014 je aktivno sodeloval v dveh raziskovalnih programih ARRS in 21 projektih ARRS, od katerih je bil pri dveh nosilec: Protitelesa proti proteinu p53 in p53 v serumu bolnikov z malignimi tumorji (1998–2001) in Adjuvantno zdravljenje bolnikov z malignim melanomom stadijev IIB,C z interferonom alfa-2A (2002–2005). Poleg imunološkega zdravljenja je bilo eno izmed njegovih pomembnejših področij raziskovanja tudi zdravljenje z elektrokemoterapijo, ki ga je skupaj s prof. Gregorjem Seršo in sodelavci na OI uspešno uvedel konec preteklega stoletja. Bil je prvi, ki je izvedel elektrokemoterapevtsko zdravljenje pri bolniku z melanomom in o tem poročal že leta 1995. Vsi pregledni članki s področja elektrokemoterapije citirajo prof. Rudolfa kot enega izmed pionirjev tega zdravljenja.

Že v zgodnjih letih je deloval kot koordinator usmerjenega raziskovalnega programa Onkologija pri Raziskovalni skupnosti Slovenije in kot urednik revije Radiologia Jugoslavia (1982–1991). V 90. letih je bil član uredniškega odbora Zdravniškega vestnika (1990–1997) in ugledne revije Jama – slovenska tiskana izdaja (1993–1999), nato pa 13 let (2002–2009 in 2012–2016) vodil uredništvo revije Onkologija.

S pedagoškim delom se je začel spogledovati že kot študent, ko je deloval kot demonstrator pri vajah iz patološke morfologije. Na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani je začel pedagoško delo leta 1984, ko je bil habilitiran v naziv asistenta, pozneje pa v naziv docenta in leta 1997 imenovan za rednega profesorja za področje Onkologija. Vodenje Katedre za onkologijo je prevzel od prof. dr. Stojana Plesničarja leta 1996 in opravljal funkcijo predstojnika do leta 2013. Polnih 17 let je bil prof. Rudolf sinonim predmeta Onkologija za študente medicine. Izraz „imamo Rudolfa“ je bil udomačen na hodnikih MF. Ob dodiplomskem poučevanju je

pomembno prispeval k vzgoji strokovnjakov tudi na podiplomski ravni. Njegovi mentoriranci so danes vodilni strokovnjaki na svojih področjih. V letih 1992–2002 je bil mentor petim mladim raziskovalcem in mentor pri treh zaključenih znanstvenih magistrskih. Pod njegovim mentorstvom so uspešno zaključili doktorate znanosti prof. dr. Igor Kocjančič, prof. dr. Barbara Jezeršek Novakovič, prof. dr. Igor Bartenjev, prof. dr. Petar Stefanovski, prof. dr. Janja Ocvirk, doc. dr. Cvetka Bilban-Jakopin, prof. dr. Primož Strojjan, višji znanstveni sodelavec dr. Srdjan Novaković in prof. dr. Borut Štabuc. Tudi po upokojitvi 2014 je še naprej pedagoško pogodbeno deloval na Katedri za onkologijo ljubljanske Medicinske fakultete vse do konca leta 2021.

Najpomembnejši del zapuščine prof. Rudolfa pa je vtkan v zgodovino OI, kjer je več let deloval kot vršilec dolžnosti generalnega direktorja, tri mandate pa je bil generalni direktor institucije (1986–1991, 1995–1999 in 2003–2007) ter pozneje svetovalec direktorja. To so bili skrajno turbulentni časi za ustanovo in vse njene zaposlene. Spopadal se je ne samo z dotrajanimi prostori in opremo, temveč tudi – z današnje perspektive – nedoumljivimi problemi, povezanimi z zagotavljanjem denarja za izplačilo osebnih dohodkov zaposlenim ipd. In bil je uspešen. Bil je ta, ki je s takratnim ministrom za zdravstvo leta 1997 položil prvi gradbeni kamen bodoče nove bolnišnice. Prav dolgotrajna gradnja ga je spodbudila k tretji kandidaturi za direktorja: kot direktor je leta 2007 izvedel začetne selitve iz nekdanje „konjušnice“ v nove prostore. Boril se je za povečanje števila linearnih pospeševalnikov in prenovu TRT. Že v tistem času je zagovarjal idejo o dodatnem radioterapevtskem centru v UKC Maribor. Kljub težkim razmeram se je s sodelavci uspešno boril za najboljšo možno obravnavo in zdravljenje onkoloških bolnikov na OI in v Sloveniji, kar se je kazalo tudi v merljivem napredku vsakoletne preživetvene statistike bolnikov z rakom v Sloveniji.

Vendar prof. Rudolf ni bil samo zdravnik, raziskovalec, učitelj in direktor. Mnogi morda ne vedo, da je bil tudi velik ljubitelj glasbe. Od ustanovitve pred skoraj 40 leti je igral čelo v zdravniški glasbeni komorni skupini PRO MEDICO. Poleg številnih priložnostnih koncertov bodo predvsem ostali v spominu letni junijski koncerti v cerkvi sv. Jakoba in vsakoletni decembrski nastopi na Plečnikovem memorialnem sestanku v dvorani Slovenske filharmonije. Kot je ljubil glasbo, je imel rad tudi iskriv pogovor. Spominjali se ga bomo kot široko razgledanega, prijetnega in dobrohotnega sgovornika, ki je rad pozabljal slabo in bil usmerjen v prihodnost. Znal je svetovati, in kadar je bilo treba, prevzeti pobudo. Nabor njegovih konjičkov in zanimanj je bil širok, kar je samo po sebi dajalo širino njegovim razmišljanjem in osebnosti.

Zelo težko je v nekaj besedah strniti bogato življenjsko pot prof. Rudolfa. Pustil je neizbrisen pečat na generacijah študentov, številnih sodelavcih, stanovskih kolegi in prijateljih. Pomembno je prispeval k razvoju onkologije in OI, ki se danes uvršča med vrhunske zdravstvene, raziskovalne in pedagoške ustanove za zdravljenje raka v širšem evropskem prostoru. Njegova zapuščina v vseh nas živi naprej. Dragi profesor, Rudolf, Zvone, pogrešali vas bomo. In nikoli vas ne bomo pozabili.

*Nisi se izgubil kot zven
v tihoto, nisi odšel v nič in pozabo;
po tebi merim stvarjem pomen
in tvojo pesem skušam peti za tabo.
(T. Pavček).*

Jasna But Hadžić, Primož Strojjan